

Ю. А. Русько¹

ДОСТИЖЕНИЯ УКРАИНСКОЙ МОРСКОЙ ГЕОЛОГИИ В ЭКСПОЗИЦИИ ГЕОЛОГИЧЕСКОГО МУЗЕЯ

Единственный в Украине комплексный Геологический музей функционирует с 1967 года под эгидой Национального научно-природоведческого музея. В нем хранится, демонстрируется и исследуется фактический каменный и научный материал, свидетельствующий о составе, строении и развитии Земной коры, о сложных явлениях и процессах, протекавших на поверхности и в недрах Земли. Он обладает рядом ценнейших систематических коллекций, признанных национальным достоянием (монографические палеонтологические и палеоботанические; минералогическая коллекция и др).

Всего в экспозициях и фондах Музея собрано более 50 тыс. образцов минералов, руд, горных пород, ископаемой фауны и флоры.

Экспозиции Музея развернуты по таким разделам: “Общие геологические процессы”, “История геологического развития территории Украины”, “Морские геологические исследования”, “Минералогия”, “Петрография”, “Полезные ископаемые Украины”, “Монографические палеонтологические коллекции”.

Относительно молодой и динамично развивающейся является экспозиция, посвященная морской геологии и осадочному рудообразованию. Она состоит из современных фактических материалов по геологии, вещественному составу и полезным ископаемым дна Азовского и Черного морей, Атлантического, Индийского и Южного океанов. Они были добыты и изучены в ряде морских экспедиций сотрудниками ОМГОР и ИГН НАН Украины. Широкие геоморфологические и гидрографические исследования позволили выявить и картографировать до 90 каньонов и подводных долин в прибрежной и шельфовой зонах Черного моря, что иллюстрировано соответствующей картой и блок-макетом палеодолины р. Кубань.

В экспозиции демонстрируются штуфы пород шельфа и континентального склона украинской части Черного моря, поднятые и изученные сотрудниками ОМГОР НАН Украины (аргиллиты, мергели, туфо-песчаники, базальты, плагиориолиты, дациты, граниты и пр.).

Большой научный интерес представляет уникальный экспонат, условно названный “метановым курильщиком”, поднятый недавно со дна Черного моря в районе развития кристаллических пород Ломоносовского массива. Предполагается его образование в результате длительного выделения газа, возможно метана из нарушений в магматических породах (!). Такая находка в Черном море отмечается впервые.

Интересный и редкий экспонат — огромная глыба мантийного вещества, поднятая с глубины 5 700 м в Индийском океане (впадина Уитли). Она представлена перидотитовым материалом — мантийными гарцбургит-

© Ю.А. Русько¹:

¹ Национальный научно-природоведческий музей НАН Украины.

тами и лерцилитами.

Музей располагает достаточно обширной коллекцией океанических железомарганцевых конкреций и корок, собранных на дне: **Тихого океана** (поля: *Кларион-Клиппертон, Центрально-Тихоокеанское, подводных гор Уэйк Неккер*); **Индийского океана** (поля: *Аравийско-Индийского хребта, Сомалийское, Центральное, Лаккадивское море, впадина Агульяс, Западно-Австралийское*); **Атлантического океана** (поднятия *Сьерра-Леоне, гора Перспективная, трансформные разломы Романги и Вима, котловины Канарская и Зеленого мыса*) и **Южного океана** (станции 10,15,16,72). Имеются аналитические данные.

Экспонируется карта фосфоритовых бассейнов в Гвинейском заливе, сопровождающаяся демонстрацией естественных фосфоритовых конкреций.

ПІДРУЧНИК “ОСНОВИ МОРСЬКОЇ ГЕОЛОГІЇ”

За останні роки значно підвищилася зацікавленість науковців у всебічному вивченні морів та океанів, що пов'язано як із невпинним розвитком наук про Землю, так і з пошуками нових джерел мінеральної сировини. Це безумовно вимагає поглибленого вивчення та дослідження геологічної будови дна Світового океану, а також розкриття закономірностей прояву геолого-геоморфологічних процесів у його межах. Важко переоцінити значення морської геології як окремої наукової дисципліни, головними завданнями якої є комплексне дослідження умов і особливостей осадоутворення, вивчення сукупності фізико-геологічних процесів, що відбуваються на дні океану, а також проведення інженерно-геологічних досліджень, пошукових і розвідувальних робіт на різні види корисних копалин.

Ці обставини диктують необхідність підготовки фахівців належного професійного рівня зі знаннями основ морської геології. Методичною основою та вагомим підґрунтям для цієї підготовки має стати новий підручник “Основи морської геології”, що вийшов друком у видавничо-поліграфічному центрі “Київський університет” наприкінці 2004 року. Його авторами є фахівці у галузі морської геології член-кореспондент НАНУ, професор Олексій Юрійович Митропольський та кандидат геологічних наук, доцент Олена Михайлівна Іванік. Науковий та педагогічний досвід авторів дозволив створити надзвичайно цікаве, всеохоплююче та безумовно корисне видання, яке одразу викликало велику зацікавленість студентів та фахівців із морської геології. Книга належно оцінена навчально-методичною комісією з геології і рекомендована Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів геологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.